

Van
voetbalveld
tot
weldadige
woonwijk

Van voetbalveld tot weldadige woonwijk

Toen de voetbalclub Vitesse het sportpark Monnikenhuizen in Arnhem Noord verliet om een nieuw stadion in Arnhem Zuid te betrekken, kwam een unieke woningbouwlocatie vrij. Ingeklemd tussen de twee oude landgoederen Klarenbeek en Angerenstein strekte zich een glooiend landschap uit dat voor een belangrijk deel was begroeid met volwassen eiken en beukenbossen. De hoogteverschillen en het bos boden ongekende mogelijkheden voor het ontwikkelen van een aantrekkelijke woonwijk in nauwe relatie met haar omgeving. Buro Lubbers ontwierp de buitenruimte.

Interactief planvormingsproces

De mogelijkheden van de locatie zijn geoptimaliseerd door een open en interactief planvormingsproces. Vanaf het begin bezaten de opdrachtgever en het ontwerpteam sterk de wil om samen “hoger te reiken”. Dit streven kwam zowel tot uitdrukking in het op elkaar afstemmen van de aanwezige disciplines - stedenbouw, landschap, architectuur - als in de intensieve samenwerking van het team dat het eerste stedenbouwkundig schetsplan gefaseerd in een aantal ontwerpstrategieën uitwerkte. Zonder dat de ene discipline de andere is gaan overheersen, beïnvloedde de inrichting van de openbare ruimte de woningontwerpen en vice versa. Deze methode resulteerde uiteindelijk in één samenhangend plan.

Naast een eenduidig doel binnen het ontwerpteam is de rol van de ontwikkelaar van doorslaggevende betekenis geweest. Zijn wil om iets “fantastisch” neer te zetten werd daadwerkelijk ingevuld. Een sterke visie dat er iets bijzonders moest ontstaan, “iets dat elders nog nooit gebouwd was”, leidde tot een zeer stimulerende aanpak. Ook de gemeente Arnhem had de moed om af te wijken van de standaard en alternatieve oplossingen te accepteren. (Zo werden onder meer bepaalde verlichtingsarmaturen en grijsgoten toegestaan.) De afstemming bij de technische

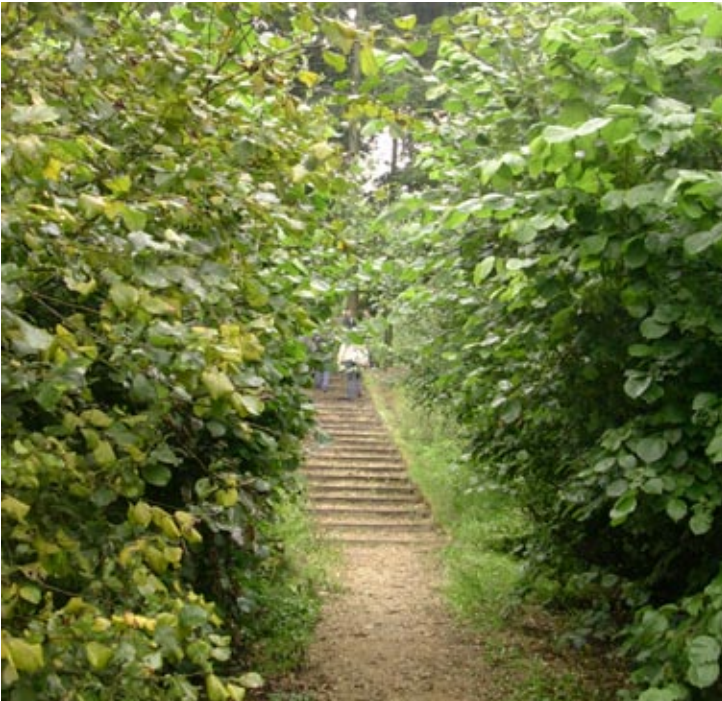
uitwerking heeft eveneens zijn vruchten afgeworpen. Tijdens de uitwerking was sprake van een continue terugkoppeling met de ontwerper van de buitenruimte, waardoor verkeerde interpretaties snel werden gecorrigeerd. Eén en ander resulteerde in een zorgvuldige uitvoering conform het getekende plan.

Twee kamers met stenen, water en bomen

Monnikenhuizen is tot stand gekomen binnen een periode van zeven jaar. Het vertrekpunt vormde het stedenbouwkundige masterplan opgesteld door het bureau voor stadsontwerp Khandekar. Dit plan speelde in op de aanwezige hoogteverschillen in het bosgebied door het realiseren van twee 'kamers': één grote met rijen huizen op vier terrassen met cul-de-sacs en één kleinere kamer met appartementen en twee-onder-één kap woningen. De doodlopende straten zijn breed genoeg om er te kunnen parkeren. Ze worden verbonden door trappen en voetgangerspaden die naar een hoger gelegen bospad leiden. De twee kamers worden gescheiden door een ecologische corridor die de twee landgoederen verbindt. Het resultaat is een zeer eenduidig totaalplan. Deze eenduidigheid wordt versterkt door de consequente inrichting van de openbare ruimte die gedragen wordt door drie landschappelijke elementen: de schanskorf, het watersysteem en de boomaanplant.

De schanskorven zijn in eerste instantie ingezet als keerwanden. Als gevolg van het voormalige, vlakke voetbalveld in het middengebied liepen de hoogteverschillen bij de randen aan de kamers abrupt op tot bijna 25 meter. Terrassen met schanskorven moesten de hoogteverschillen overbruggen en het oorspronkelijke heuvel landschap herstellen. Uiteindelijk werden de schanskorven één van de dragende motieven van de wijk. In samenspraak met de architecten zijn de gevlochten korven met de bruin-beige natuurstenen opgenomen in de fundering van diverse woningen, toegepast in gevels en gebruikt als markering tussen publiek en privaat gebied.

Van voetbalveld tot weldadige woonwijk

De driehoekige infiltratievijver in het midden van de wijk is het boegbeeld van het watersysteem dat nadrukkelijk zichtbaar is gemaakt. Overal in de wijk is te zien hoe water wordt verzameld, opgeslagen, getransporteerd en geïnfiltreerd. Zo leiden sleuven in de muren van de woningen het regenwater naar brede open goten in het midden van de wegen en vervolgens naar de vijver. Als bijkomend effect functioneren de goten als snelheidsremmende maatregel. Bovendien biedt het watersysteem volop speelmogelijkheden en creëert het een boeiend landschap.

De royale bomenaanplant draagt daar eveneens aan bij. De straten worden omzoomd door honderden berken waartussen auto's, fietsen en vuilnisbakken hun plaats vinden. Het groene straatbeeld wordt aangevuld met rododendrons rond de stadsvilla's en eiken langs de corridor die naar de twee landgoederen verwijzen.

Succesvolle transformatie

"In tegenstelling tot veel Vinex-wijken waar raar gevormde gevels in schreeuwerige kleurtjes om de aandacht strijden, heeft [Monnikenhuizen] een weldadige uitwerking." (Bernard Hulsmans in *Monnikenhuizen*, Arnhem, 2002). Dat Monnikenhuizen geen gebruikelijke Vinex is geworden, blijkt eveneens uit de talloze prijzen die het won. Door de stedenbouwkundige, landschappelijke en architectonische integratie is Monnikenhuizen een geslaagd project. Het adequate ontwerpteam, de visionaire ontwikkelaar en de coöperatieve gemeente hebben daar gezamenlijk zorg voor gedragen. Bovenal, wordt het succes bepaald door het identificeren en integreren van de specifieke kwaliteiten van het gebied en haar directe omgeving. Zo werd een voetbalterrein in een landschappelijke omgeving getransformeerd tot een gedurfd woongebied met stedelijke allure midden in het groen.